

*Zespół Szkół im. Lotników Polskich
w Płocicznie-Tartak*

**Przedmiotowy system oceniania
z biologii
dla klasy I gimnazjum**

I. Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozporządzenie MEN z dnia 30.04.2007 (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562z późniejszymi zmianami) w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych.
2. Rozporządzenie MEN z dnia 30. 04. 2013 r. (Dz.U. 2013 poz. 532)w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
3. Wewnątrzszkolny System Oceniania
4. Podstawa Programowa.

II. Szczegółowe cele Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych.
2. Wspieranie rozwoju ucznia przez diagnozowanie jego osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania.
3. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i zachowaniu oraz postępach w tym zakresie.
4. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
5. Motywowanie ucznia do dalszej, systematycznej pracy i postępów w nauce.
6. Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
7. Wykorzystywanie osiągnięć uczniów do planowania pracy dydaktycznej nauczyciela.

III. Formy aktywności uczniów, które podlegają ocenie

1. Aktywność na lekcji.
2. Prace pisemne między innymi: kartkówki, sprawdziany, prace klasowe.
3. Odpowiedzi ustne.
4. Prace domowe.
5. Udział w konkursach.
6. Projekty grupowe.

IV. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

1. Prace klasowe

- 1) Praca klasowa przeprowadzana jest po zakończeniu działu i jest dla ucznia obowiązkowa;
- 2) Każda praca klasowa poprzedzona jest zapowiedzią ustną na tydzień przed i udokumentowanym wpisem w dzienniku;
- 3) Czas trwania pracy klasowej – jedna godzina lekcyjna;
- 4) Ocenę niedostateczną z pracy klasowej uczeń może poprawić pisemnie w terminie do 14 dni;
- 5) Każdą pracę klasową można poprawić tylko raz;
- 6) Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, jest zobowiązany do napisania jej w terminie do 14 dni od dnia powrotu do szkoły.

2. Sprawdziany

- 1) Sprawdzian obejmuje mniejszą partię materiału niż dział programowy;
- 2) Sprawdzian jest poprzedzony zapowiedzią ustną na dwa dni przed jego przeprowadzeniem;
- 3) Czas trwania sprawdzianu - do 30 minut;

3. Kartkówki

- 1) Kartkówki obejmują bieżące i podstawowe wiadomości z max trzech ostatnich lekcji;
- 2) Czas trwania kartkówek od 10 do 15 minut;
- 3) Kartkówka może być (ale nie musi być) poprzedzona zapowiedzią ustną.

4. Odpowiedzi ustne

- 1) Termin odpowiedzi nie jest podawany do wiadomości ucznia;
- 2) Uczeń ma czas na zastanowienie się, a jego odpowiedź trwa do 15 minut;
- 3) Dodatkowe pytania naprowadzające mogą skutkować obniżeniem oceny;
- 4) Ocenie ustnej podlega:
 - zawartość rzeczowa, czy odpowiedź jest na temat (jasna, konkretna);
 - w jakim stopniu uczeń potrafi posługiwać się językiem związanym z przedmiotem;
 - znajomość poznanych reguł i umiejętność ich stosowania.

5. Prace domowe

- 1) Prace domowe są obowiązkowe, służą utrwaleniu wiedzy i umiejętności ucznia bądź stanowią przygotowanie do nowej lekcji;

- 2) Dla uczniów zdolnych mogą być zadawane dodatkowe zadania nadobowiązkowe o podwyższonym stopniu trudności, które mają wpływ na wystawienie końcoworocznej oceny.
6. Praca w grupach
 - 1) Uczniowie mogą otrzymać ocenę za efektywną pracę w grupach lub zespołach;
 - 2) Grupa uczniów za wspólnie wykonaną pracę otrzymuje taką samą ocenę;
 - 3) W przypadku niezaangażowania się ucznia w pracę grupy, uczeń otrzymuje ocenę adekwatną do jego wkładu.
 7. Konkursy przedmiotowe
 - 1) Za udział w I etapie konkursu przedmiotowego i lokatę w pierwszej trójce, uczeń otrzymuje ocenę cząstkową – celującą;
 - 2) Za zakwalifikowanie się do II etapu konkursu uczeń może otrzymać ocenę cząstkową celującą;
 - 3) Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim otrzymuje celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.
 8. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub pracy klasowej należy ponownie uzgodnić z klasą termin, przy czym nie obowiązuje jednotygodniowe wyprzedzenie.
 9. Sprawdzone, ocenione i opatrzone komentarzem prace pisemne uczniowie otrzymują do wglądu w ciągu dwóch tygodni od daty ich napisania. Termin udostępnienia prac może ulec przesunięciu ze względu na nieobecność nauczyciela, zmianę planu zajęć klasy lub okres ferii szkolnych.
 10. Uczeń może przystąpić tylko raz do poprawy/zaliczenia w terminie dwóch tygodni od otrzymania informacji o ustalonej ocenie lub powrotu do szkoły (w szczególnie uzasadnionych przypadkach losowych, wynikających z absencji nauczyciela lub ucznia, termin może ulec zmianie) w dzienniku lekcyjnym obok ustalonej oceny z prac pisemnych wpisuje się ocenę z poprawy, przy czym obie oceny brane są pod uwagę przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej.
 11. Brak pracy domowej, brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń może być podstawą do ustalenia bieżącej oceny niedostatecznej.
 12. Za wykonanie dodatkowych prac nauczyciel może wystawić bieżącą ocenę: celującą, bardzo dobrą lub dobrą, ale nie niższą
 13. Uczeń, który podczas prac pisemnych, korzysta ze źródeł nieustalonych przez nauczyciela otrzymuje 0 punktów i traci możliwość poprawy tej pracy.

14. Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do zajęć dwa razy w ciągu semestru:

- 1) wskutek wypadków losowych;
- 2) z powodu choroby trwającej dłużej niż 5 dni;
- 3) po powrocie z sanatorium, szpitala lub uzdrowiska.

15. Używa się umownych symboli, które mają na celu danie szansy na poprawę i uzupełnienie braków lub oznaczają nieobecność na sprawdzianie, kartkówce, pracy klasowej czy nieprzygotowanie do lekcji lub informują o różnorodnej aktywności ucznia:

- 1) znak „·”, oznacza nieprzygotowanie ucznia do zajęć;
- 2) znak „-”, oznacza każdy brak uczniowskiego wyposażenia (zeszytów, książek, ćwiczeń, przyborów) oraz prac domowych;
- 3) trzy minusy są podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej;
- 4) znak „+” oznacza aktywność ucznia na lekcji;
- 5) trzy plusy są podstawą do wystawienia oceny bardzo dobrej.

16. Kartkówki, prace klasowe, sprawdziany, karty pracy i wszelkie prace, które można ocenić punktowo są oceniane według zasady:

- 0 % - 35% - ocena niedostateczna
- 36% - 50% - ocena dopuszczająca
- 51% - 75% - ocena dostateczna
- 76% - 90% - ocena dobra
- 91% - 97% - ocena bardzo dobra
- 98% - 100% - ocena celująca.

V. Kryteria oceniania

1. **Stopień celujący** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) posiada wiedzę i umiejętności w pełnym zakresie wymagań określonych programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
- 2) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;
- 3) łączy wiedzę z różnych przedmiotów;
- 4) jego dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł i jest owocem samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- 5) samodzielnie rozwiązuje konkretne problemy zarówno w czasie lekcji, jak i w pracy pozalekcyjnej;
- 6) biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu nietypowych, złożonych problemów teoretycznych lub angażuje się w projekty naukowe proponowane przez nauczyciela danego przedmiotu;
- 7) (fakultatywnie) bierze aktywny udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;
- 9) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

2. **Stopień bardzo dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania danej klasy i potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- 2) posiada wiedzę pozwalającą na samodzielne jej wykorzystanie w różnych sytuacjach;
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy oraz łączy wiedzę z pokrewnych przedmiotów;
- 4) rozumie treść poleceń do zadań i ćwiczeń, stawia hipotezy, uzasadnia tezy;
- 5) potrafi wykonać zaplanowane ćwiczenie, umie w oparciu o jego wynik wyciągać wnioski;
- 6) wykonuje zadania dodatkowe o znacznym stopniu trudności;
- 7) (fakultatywnie) bierze udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i innych;
- 8) jest aktywny na zajęciach edukacyjnych.

3. **Stopień dobry** – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania obejmujące treści istotne w strukturze przedmiotu;

- 2) w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, używa terminologii właściwej dla danej dziedziny wiedzy (definicje, fakty, pojęcia);
- 3) potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji;
- 4) w oparciu o dane formułuje wnioski, podsumowuje zebrane informacje;
- 5) inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązać zadania o pewnym stopniu trudności i rozwiązuje niektóre zadania dodatkowe;
- 6) potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach typowych;
- 7) pracuje systematycznie i wykazuje aktywną postawę w czasie zajęć.

4. Stopień dostateczny – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania podstawowe w zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie;
- 2) wiedza ucznia jest fragmentaryczna, ale opanował podstawowe fakty i pojęcia pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień;
- 3) potrafi skorzystać z podstawowych źródeł informacji lub samodzielnie wykonać proste zadania;
- 4) wyrywkowo stosuje wiedzę w sytuacjach typowych;
- 5) umie korzystać z wzorów i schematów;
- 6) próbuje w oparciu o dane sformułować wnioski, podsumować zebrane informacje;
- 7) w miarę swoich możliwości podejmuje aktywność na zajęciach.

5. Stopień dopuszczający – otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wymagania niezbędne w dalszym uczeniu się danego przedmiotu oraz potrzebne w życiu;
- 2) ma duże braki w wiedzy, które jednak może uzupełnić w dłuższym okresie czasu;
- 3) postawa ucznia na zajęciach jest bierna, ale odpowiednio motywowany jest w stanie wykonywać proste zadania, wymagające podstawowych umiejętności, które umożliwiają edukację na następnym etapie;
- 4) korzysta z pomocy w nauce oferowanej mu przez szkołę.

6. Stopień niedostateczny – otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował wiedzy niezbędnej w dalszym uczeniu się danego przedmiotu;
- 2) braki w zakresie podstawowej wiedzy są tak duże, że nie roszą nadziei na ich uzupełnienie i uniemożliwiają kontynuację nauki w klasie programowo wyższej;
- 3) nie potrafi wykonać prostych poleceń, wymagających zastosowania podstawowych umiejętności określonych programem nauczania danej klasy;

- 4) swą postawą okazuje niechęć do nauki lub jest bierny pomimo działań wspomagających i zapobiegawczych stosowanych przez nauczyciela, nie korzysta z pomocy w nauce oferowanej przez szkołę.

VI. Sposoby postępowania z uczniami o specyficznych trudnościach w nauce

1. Wobec uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych na podstawie opinii lub orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do możliwości uczniów.
2. W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii poradni, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.
3. Zakres wymagań każdorazowo jest dostosowywany do możliwości ucznia.
4. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.
5. Dokument zawierający szczegółowe metody, formy i sposoby pracy z uczniem posiadającym opinię/orzeczenie znajduje się w teczce wychowawcy klasy.

VII. Dokumentowanie osiągnięć uczniów

1. Podstawą dokumentowania osiągnięć ucznia są oceny wpisywane do dziennika, przy czym oceny z prac klasowych, sprawdzianów semestralnych, rocznych wpisywane są kolorem czerwonym.
2. Nauczyciel ma obowiązek przechowywania prac pisemnych przez 1 rok.
3. Prace klasowe są udostępniane rodzicom do wglądu w obecności nauczyciela.
4. Analizę osiągnięć uczniów nauczyciel przeprowadza na lekcji przy wystawianiu ocen semestralnych i końcoworocznych. Analiza ta służyć ma ukierunkowaniu pracy ucznia i jego motywowaniu do dalszej nauki.

VIII. Sposób informowania rodziców i uczniów o postępach i osiągnięciach

1. Informacji o ocenach bieżących i klasyfikacyjnych udziela rodzicom wychowawca klasy, a w uzasadnionych przypadkach inny nauczyciel uczący ucznia.
2. Wychowawca klasy na pierwszym w roku szkolnym zebraniu z rodzicami przedstawia harmonogram zebrań na bieżący rok szkolny oraz informuje rodziców o obowiązku uczestniczenia w w/w zebraniach.
3. Powiadamianie rodziców o osiągnięciach ich dzieci odbywa się poprzez:
 - 1) zebrania ogólne z rodzicami (wywiadówki);
 - 2) konsultacje indywidualne z nauczycielem w czasie zebrań ogólnych;
 - 3) rozmowy indywidualne z rodzicami;
 - 4) wpisanie uwagi do zeszytu ucznia;
 - 5) pisemne poinformowanie o szczególnych osiągnięciach ucznia;
 - 6) listy pochwalne dla rodziców;
 - 7) kontakt listowny lub telefoniczny;
 - 8) pisemne poinformowanie o przewidywanych ocenach niedostatecznych;
 - 9) ustna informacja o poziomie umiejętności i brakach;
 - 10) prezentacja osiągnięć dzieci – apel, gazetka szkolna, strona internetowa;
 - 11) świadectwo szkolne.

IX. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna

1. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mają prawo wnioskować w formie pisemnej do nauczyciela o podwyższenie oceny ucznia o jeden stopień z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych w terminie nie dłuższym niż 7 dni od otrzymania informacji o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.
2. Wniosek składa się w sekretariacie szkoły.
3. Z wnioskiem o podwyższenie oceny mogą wystąpić rodzice (prawni opiekunowie) jeśli uczeń spełnia następujące warunki:
 - 1) ma wysoką frekwencję (co najmniej 90%) na zajęciach szkolnych, w szczególności na zajęciach, z których wnioskuje o podwyższenie oceny;
 - 2) ma usprawiedliwione wszystkie godziny;

- 3) jest obecny na wszystkich zapowiedzianych formach sprawdzenia wiedzy i umiejętności bądź w przypadku usprawiedliwionej nieobecności zaliczył materiał objęty kontrolą zgodnie z obowiązującym trybem;
 - 4) brał udział i osiągał sukcesy w olimpiadach, konkursach, zawodach lub turniejach z tego przedmiotu, z którego wnioskuje o podwyższenie oceny (dotyczy wnioskowania o ocenę najwyższą);
 - 5) zaistniały inne ważne okoliczności umożliwiające uzyskanie oceny wyższej niż przewidywana przez nauczyciela.
4. Jeżeli uczeń nie spełnia powyższych warunków, wniosek będzie rozpatrzony negatywnie.
 5. Wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia musi zawierać uzasadnienie. Wnioski bez uzasadnienia nie będą rozpatrywane.
 6. We wniosku rodzice (prawni opiekunowie) ucznia określają ocenę, o jaką uczeń się ubiega.
 7. W przypadku uznania zasadności wniosku, wnioskujący o podwyższenie oceny rocznej przystępuje do wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę z materiału określonego przez nauczyciela, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od złożenia wniosku. Egzamin nie może odbyć się później niż na tydzień przed posiedzeniem rady pedagogicznej w sprawie klasyfikacji rocznej.
 8. Podczas wewnętrznego egzaminu podwyższającego ocenę obowiązują wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, zgodnie z wymaganiami określonymi w podstawie programowej tych zajęć, a także uwzględniają kryteria na poszczególne oceny (od 1 do 6).
 9. Pisemny egzamin podwyższający ocenę przeprowadza i ocenia nauczyciel przedmiotu, ustaloną ocenę w wyniku egzaminu potwierdza drugi nauczyciel tego samego lub pokrewnego przedmiotu, a w szczególnych okolicznościach dyrektor szkoły.
 10. Protokół przechowuje się w teczce, w dokumentacji wychowawcy.
 11. Roczna ocena klasyfikacyjna z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych ustalona w wyniku egzaminu podwyższającego ocenę może być niższa niż przewidywana, jeśli wynik egzaminu podwyższającego ocenę wykaże, że uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie

programowej danego przedmiotu. Ocena z egzaminu podwyższającego ocenę jest brana pod uwagę przy wystawianiu oceny rocznej.

X. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Na ocenę dopuszczają uczeń:

- wymienia cechy organizmów żywych
- wymienia struktury budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, grzyba i bakterii
- wymienia nazwy najwyższych jednostek klasyfikacji biologicznej organizmów (królestwa)
- wymienia czynniki niezbędne do życia organizmów samożywnych i cudzożywnych
- wymienia przykłady organizmów ilustrujących różne sposoby oddychania
- wymienia miejsca występowania bakterii i wirusów
- wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów
- wymienia miejsca występowania protistów
- wymienia grupy organizmów należących do protistów
- wymienia wspólne cechy organizmów zaliczanych do glonów
- wymienia sposoby rozmnażania się grzybów
- wyjaśnia, czym jest tkanka
- podaje przykłady tkanek roślinnych
- wymienia podstawowe funkcje korzenia
- podaje nazwy elementów budowy zewnętrznej łodygi
- wymienia funkcje liści
- wymienia miejsca występowania mszaków
- wymienia miejsca występowania paprotników
- wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych
- wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia
- wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych
- podaje nazwy elementów budowy kwiatu
- rozróżnia kwiat i kwiatostan
- rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin
- wymienia sposoby rozsiewania nasion i owoców
- rozróżnia owoce pojedyncze i złożone
- wyjaśnia, czym jest tkanka

- wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych
- określa najważniejsze funkcje tkanek zwierzęcych
- wymienia rodzaje tkanki łącznej
- wyjaśnia, co to są gąbki
- podaje miejsca występowania gąbek i parzydełkowców
- wymienia charakterystyczne cechy gąbek i parzydełkowców
- wymienia charakterystyczne cechy płazińców i nicieni
- rozpoznaje na ilustracji płazińce i nicienie
- wymienia charakterystyczne cechy mięczaków

Na ocenę dostateczną uczeń:

- określa przedmiot badań biologii jako nauki
- podaje przykłady dziedzin biologii
- wymienia źródła wiedzy biologicznej
- wyjaśnia, do czego służą atlasy i klucze
- wymienia cechy organizmów żywych
- korzysta z poszczególnych źródeł wiedzy
- wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę organizacji życia
- wymienia struktury budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, grzyba i bakterii
- posługuje się mikroskopem
- wyciąga wnioski dotyczące komórkowej budowy organizmów na podstawie obserwacji preparatów
- podaje funkcje poszczególnych organelli
- wykonuje proste preparaty mikroskopowe
- wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka
- podaje kryteria wyróżnienia pięciu królestw
- wymienia czynniki niezbędne do życia organizmów samożywnych i cudzożywnych
- wymienia substraty i produkty fotosyntezy
- wyjaśnia, na czym polega fotosynteza
- wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie
- przedstawia oddychanie tlenowe i fermentację jako procesy dostarczające energii
- omawia różne sposoby oddychania

- wymienia przykłady organizmów ilustrujących różne sposoby oddychania
- wyróżnia rozmnażanie płciowe i bezpłciowe
- podaje przykłady płciowego i bezpłciowego rozmnażania się organizmów
- rozpoznaje sposoby rozmnażania się organizmów
- podaje przykłady bakterii i wirusów
- rozpoznaje porosty wśród innych organizmów
- omawia czynności życiowe grzybów
- podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i gospodarce człowieka
- dokonuje podziału tkanek roślinnych na twórcze i stałe
- wymienia cechy budowy poszczególnych tkanek roślinnych
- rozpoznaje systemy korzeniowe
- omawia budowę zewnętrzną korzenia
- rozpoznaje modyfikacje korzeni
- podaje nazwy elementów budowy zewnętrznej łodygi
- rozpoznaje tkanki budujące łodygę
- rozróżnia rodzaje łodyg
- omawia znaczenie mszaków w przyrodzie i gospodarce człowieka
- rozpoznaje organy paproci
- wyjaśnia rolę poszczególnych organów paprotników
- rozróżnia kwiat i kwiatostan
- rozróżnia owoce pojedyncze i złożone
- określa najważniejsze funkcje tkanek zwierzęcych
- wyjaśnia, co to są gąbki
- rozpoznaje na ilustracji płazińce i nicienie
- wyjaśnia, w jaki sposób można ustrzec się przed zakażeniem pasożytniczymi płazińcami i nicieniami
- rozpoznaje na ilustracji przeobrażenie zupełne i niezupełne owadów

Na ocenę dobrą uczeń:

- korzysta z poszczególnych źródeł wiedzy
- rozróżnia próbę kontrolną i badawczą
- charakteryzuje wybrane dziedziny biologii

- posługuje się mikroskopem
- wyciąga wnioski dotyczące komórkowej budowy
- podaje funkcje poszczególnych organelli
- omawia różnice między organizmami samożywnymi a cudzożywnymi
- omawia różne sposoby oddychania
- rozpoznaje pączkujące drożdże obserwowane pod mikroskopem
- omawia różnice między rozwojem prostym a złożonym
- rozpoznaje i podaje nazwy form morfologicznych bakterii widocznych na preparacie mikroskopowym lub ilustracji
- omawia czynności życiowe poszczególnych grup protistów
- wykonuje preparat ze skórki cebuli i rozpoznaje w nim tkankę okrywającą
- rozpoznaje i rysuje tkanki widoczne na przekrojach organów roślinnych
- charakteryzuje przyrost korzenia na długość
- rysuje różne systemy korzeniowe
- rysuje różne typy ulistnienia łodygi
- omawia funkcje łodygi
- rysuje schematycznie przekrój poprzeczny i podłużny łodygi
- rozpoznaje tkanki budujące łodygę
- omawia funkcje poszczególnych modyfikacji liści
- rozpoznaje paprotniki wśród innych roślin
- charakteryzuje skrzypy, widłaki i paprocie
- rozpoznaje przy pomocy atlasów 5 gatunków
- rozpoznaje rodzime gatunki nagonasiennych
- określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu
- rozpoznaje rośliny nagonasienne wśród innych roślin
- omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i gospodarce człowieka
- ocenia znaczenie roślin
- omawia funkcje poszczególnych elementów budowy kwiatu
- rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- charakteryzuje wybrane dziedziny biologii

- posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej podczas rozwiązywania problemów
- objaśnia zasadę stopniowego komplikowania się poziomów organizacji życia
- wykorzystuje atlasy do rozpoznawania pospolitych gatunków organizmów
- odróżnia pod mikroskopem, na schemacie, zdjęciu lub po opisie poszczególne składniki komórki
- rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki
- porównuje budowę komórek bakterii, roślin, zwierząt i grzybów
- omawia budowę i funkcje organelli komórkowych
- charakteryzuje dawne sposoby klasyfikacji organizmów
- omawia zasady systemu klasyfikacji biologicznej
- ocenia sztuczne i naturalne systemy podziału organizmów
- charakteryzuje różne strategie odżywiania
- wykazuje różnorodność odżywiania się organizmów cudzożywnych
- wykazuje różnice w pobieraniu i trawieniu pokarmów u różnych organizmów
- określa warunki przebiegu fotosyntezy
- ocenia, czy dany organizm jest samożywny, czy cudzożywny
- wyjaśnia, na czym polega chemosynteza
- uzasadnia, że oddychanie jest procesem niezbędnym do życia
- wykazuje zależność między środowiskiem życia a budową narządów wymiany gazowej
- porównuje oddychanie tlenowe i beztlenowe
- omawia znaczenie fermentacji
- zapisuje słownie równanie reakcji oddychania tlenowe
- charakteryzuje rodzaje rozmnażania
- ocenia znaczenie przemiany pokoleń
- charakteryzuje typy rozwoju zarodka
- potrafi zastosować w praktyce wiadomości dotyczące rozmnażania wegetatywnego
- wykazuje związek między sposobem zapłodnienia a środowiskiem życia organizmów
- ocenia znaczenie samozapłodnienia
- charakteryzuje wybrane czynności życiowe bakterii

- wymienia choroby bakteryjne i wirusowe
- rysuje kształty bakterii obserwowane pod mikroskopem
- ocenia znaczenie bakterii i wirusów
- określa warunki tworzenia się przetrwalników
- ocenia rolę bakterii jako symbiontów i destruentów
- charakteryzuje poszczególne grupy protistów
- wykazuje chorobotwórcze znaczenie protistów
- porównuje czynności życiowe poszczególnych grup protistów
- wymienia choroby wywoływane przez protisty
- rozpoznaje pod mikroskopem, rysuje i opisuje budowę przedstawicieli protistów
- wyjaśnia, że glony to grupa ekologiczna, do której należą przedstawiciele trzech królestw
- omawia wybrane czynności życiowe glonów
- ocenia znaczenie glonów w przyrodzie i gospodarce człowieka
- charakteryzuje zależność między głębokością a występowaniem określonych grup glonów
- charakteryzuje budowę grzybów owocnikowych
- omawia sposoby rozmnażania się grzybów
- analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i gospodarce człowieka
- wykonuje i opisuje rysunek wskazanych grzybów
- wykazuje znaczenie mikoryzy dla grzyba i rośliny
- określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu
- proponuje sposób badania czystości powietrza, znając wrażliwość porostów na zanieczyszczenia
- rozpoznaje i podaje nazwy różnych form morfologicznych porostów
- charakteryzuje budowę, rozmieszczenie i funkcje poszczególnych tkanek roślinnych
- wykonuje preparat ze skórki cebuli i rozpoznaje w nim tkankę okrywającą
- wykazuje związek budowy wskazanej tkanki z jej funkcją
- rozpoznaje i rysuje tkanki widoczne na przekrojach organów roślinnych
- charakteryzuje przyrost korzenia na długość
- rysuje różne systemy korzeniowe
- wyjaśnia sposób pobierania wody przez roślinę

- projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia do łodygi
- charakteryzuje modyfikacje korzeni
- rysuje różne typy ulistnienia łodygi
- rysuje schematycznie przekrój poprzeczny i podłużny łodygi
- analizuje związek budowy zmodyfikowanych łodyg z ich funkcjami
- rozpoznaje rodzaje unerwienia liści
- omawia funkcje poszczególnych modyfikacji liści
- analizuje funkcje poszczególnych elementów budowy anatomicznej liścia
- analizuje cykl rozwojowy mszaków
- rysuje mech i podpisuje jego organy
- wyjaśnia, dlaczego mszaki są najprostszymi roślinami lądowymi
- analizuje cykl rozwojowy paproci
- charakteryzuje skrzypy, widłaki i paprocie
- rozpoznaje przy pomocy atlasów 5 gatunków rodzimych paprotnik
- analizuje cykl rozwojowy sosny
- rozpoznaje rodzime gatunki nagonasiennych
- określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka
- dowodzi związku budowy roślin nagonasiennych ze środowiskiem ich życia
- omawia funkcje poszczególnych elementów budowy kwiatu
- analizuje cykl rozwojowy roślin okrytonasiennych
- ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i gospodarce człowieka
- wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania
- charakteryzuje sposoby rozsiewania nasion i owoców, wykazując związek z ich budową
- rozpoznaje 5 gatunków drzew okrytonasiennych występujących w Polsce
- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych
- rysuje schemat komórki nerwowej i opisuje poszczególne elementy jej budowy
- rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek
- opisuje rodzaje tkanki nabłonkowej
- charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe gąbek i parzydełkowców
- wyjaśnia mechanizm ruchu parzydełkowców

- wykazuje związek budowy gąbek i parzydełkowców ze środowiskiem ich życia
- wyjaśnia sposób działania parzydełka
- dowodzi, że tasiemce są przystosowane do pasożytniczego trybu życia
- omawia różnice między płazińcami a nicieniami
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe płazińców i nicieni
- charakteryzuje symetrię ciała płazińców
- charakteryzuje układ krwionośny pierścienic
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic
- wykazuje związek budowy pijawki z pasożytniczym trybem jej życia
- dowodzi, że pierścienice są bardziej rozwiniętymi zwierzętami niż płazińce i nicienie
- projektuje doświadczenie wykazujące znaczenie dżdżownic w użyźnianiu gleby
- wyjaśnia zasady funkcjonowania otwartego układu krwionośnego
- porównuje budowę ślimaków, małży i głowonogów
- wykazuje związek budowy mięczaków ze środowiskiem ich życia
- charakteryzuje sposoby poruszania się poszczególnych grup mięczaków
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe mięczaków
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe stawonogów
- dowodzi, że owady są przystosowane do życia w środowisku lądowym
- dowodzi istnienia związku między środowiskiem życia a narządami wymiany gazowej

Na ocenę celującą uczeń:

- charakteryzuje wybrane dziedziny biologii
- posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej podczas rozwiązywania problemów
- objaśnia zasadę stopniowego komplikowania się poziomów organizacji życia
- wykorzystuje atlasy do rozpoznawania pospolitych gatunków organizmów
- odróżnia pod mikroskopem, na schemacie, zdjęciu lub po opisie poszczególne składniki komórki
- rysuje obraz widziany pod mikroskopem
- wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki
- porównuje budowę komórek bakterii, roślin, zwierząt i grzybów
- omawia budowę i funkcje organelli komórkowych

- analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek
- charakteryzuje dawne sposoby klasyfikacji organizmów
- omawia zasady systemu klasyfikacji biologicznej
- ocenia sztuczne i naturalne systemy podziału organizmów
- uzasadnia potrzebę klasyfikowania organizmów
- charakteryzuje różne strategie odżywiania
- wykazuje różnorodność odżywiania się organizmów cudzożywnych
- wykazuje różnice w pobieraniu i trawieniu pokarmów u różnych organizmów
- określa warunki przebiegu fotosyntezy
- ocenia, czy dany organizm jest samożywny, czy cudzożywny
- wyjaśnia, na czym polega chemosynteza
- uzasadnia, że oddychanie jest procesem niezbędnym do życia
- wykazuje zależność między środowiskiem życia a budową narządów wymiany gazowej
- porównuje oddychanie tlenowe i beztlenowe
- omawia znaczenie fermentacji
- zapisuje słownie równanie reakcji oddychania tlenowe
- charakteryzuje rodzaje rozmnażania
- ocenia znaczenie przemiany pokoleń
- charakteryzuje typy rozwoju zarodka
- potrafi zastosować w praktyce wiadomości dotyczące rozmnażania wegetatywnego
- wykazuje związek między sposobem zapłodnienia a środowiskiem życia organizmów
- ocenia znaczenie samozapłodnienia
- charakteryzuje wybrane czynności życiowe bakterii
- wymienia choroby bakteryjne i wirusowe
- rysuje kształty bakterii obserwowane pod mikroskopem
- ocenia znaczenie bakterii i wirusów
- określa warunki tworzenia się przetrwalników
- ocenia rolę bakterii jako symbiontów i destruentów
- charakteryzuje poszczególne grupy protistów
- wykazuje chorobotwórcze znaczenie protistów
- porównuje czynności życiowe poszczególnych grup protistów

- wymienia choroby wywoływane przez protisty
- rozpoznaje pod mikroskopem, rysuje i opisuje budowę przedstawicieli protistów
- wyjaśnia, że glony to grupa ekologiczna, do której należą przedstawiciele trzech królestw
- omawia wybrane czynności życiowe glonów
- analizuje wpływ zakwitów glonów na inne organizmy w środowisku
- ocenia znaczenie glonów w przyrodzie i gospodarce człowieka
- charakteryzuje zależność między głębokością a występowaniem określonych grup glonów
- charakteryzuje budowę grzybów owocnikowych
- omawia sposoby rozmnażania się grzybów
- analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i gospodarce człowieka
- wykonuje i opisuje rysunek wskazanych grzybów
- wykazuje znaczenie mikoryzy dla grzyba i rośliny
- określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu
- proponuje sposób badania czystości powietrza, znając wrażliwość porostów na zanieczyszczenia
- rozpoznaje i podaje nazwy różnych form morfologicznych porostów
- charakteryzuje budowę, rozmieszczenie i funkcje poszczególnych tkanek roślinnych
- wykonuje preparat ze skórki cebuli i rozpoznaje w nim tkankę okrywającą
- wykazuje związek budowy wskazanej tkanki z jej funkcją
- rozpoznaje i rysuje tkanki widoczne na przekrojach organów roślinnych
- analizuje budowę wewnętrzną korzenia jako funkcjonalnej całości
- charakteryzuje przyrost korzenia na długość
- rysuje różne systemy korzeniowe
- wyjaśnia sposób pobierania wody przez roślinę
- projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia do łodygi
- charakteryzuje modyfikacje korzeni
- rysuje różne typy ulistnienia łodygi
- rysuje schematycznie przekrój poprzeczny i podłużny łodygi
- analizuje związek budowy zmodyfikowanych łodyg z ich funkcjami
- rozpoznaje rodzaje unerwienia liści

- omawia funkcje poszczególnych modyfikacji liści
- analizuje funkcje poszczególnych elementów budowy anatomicznej liścia
- analizuje cykl rozwojowy mszaków
- rysuje mech i podpisuje jego organy
- wyjaśnia, dlaczego mszaki są najprostszymi roślinami lądowymi
- analizuje cykl rozwojowy paproci
- charakteryzuje skrzypy, widłaki i paprocie
- rozpoznaje przy pomocy atlasów 5 gatunków rodzimych paprotnik
- analizuje cykl rozwojowy sosny
- rozpoznaje rodzime gatunki nagonasiennych
- określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka
- dowodzi związku budowy roślin nagonasiennych ze środowiskiem ich życia
- omawia funkcje poszczególnych elementów budowy kwiatu
- analizuje cykl rozwojowy roślin okrytonasiennych
- ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i gospodarce człowieka
- wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania
- charakteryzuje sposoby rozsiewania nasion i owoców, wykazując związek z ich budową
- rozpoznaje 5 gatunków drzew okrytonasiennych występujących w Polsce
- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych
- rysuje schemat komórki nerwowej i opisuje poszczególne elementy jej budowy
- rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek
- opisuje rodzaje tkanki nabłonkowej
- charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe gąbek i parzydełkowców
- wyjaśnia mechanizm ruchu parzydełkowców
- wykazuje związek budowy gąbek i parzydełkowców ze środowiskiem ich życia
- wyjaśnia sposób działania parzydełka
- dowodzi, że tasiemce są przystosowane do pasożytniczego trybu życia
- omawia różnice między płazińcami a nicieniami
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe płazińców i nicieni
- charakteryzuje symetrię ciała płazińców

- charakteryzuje układ krwionośny pierścienic
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic
- wykazuje związek budowy pijawki z pasożytniczym trybem jej życia
- dowodzi, że pierścienice są bardziej rozwiniętymi zwierzętami niż płazińce i nicienie
- projektuje doświadczenie wykazujące znaczenie dżdżownic w użyźnianiu gleby
- wyjaśnia zasady funkcjonowania otwartego układu krwionośnego
- porównuje budowę ślimaków, małży i głowonogów
- wykazuje związek budowy mięczaków ze środowiskiem ich życia
- charakteryzuje sposoby poruszania się poszczególnych grup mięczaków
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe mięczaków
- charakteryzuje wskazane czynności życiowe stawonogów
- dowodzi, że owady są przystosowane do życia w środowisku lądowym
- dowodzi istnienia związku między środowiskiem życia a narządami wymiany gazowej